

Saab Kockums

Saab Kockums AB, tidigare *Kockums Mekaniska Verkstads AB* och *Kockums AB*, är ett svenskt varv ingående i Saab AB sedan 2014. Företagets huvudkontor finns i Malmö och andra verksamheter finns på Muskö örlogsbas, Dockstavarvet och vid Karlskronavarvet.

Innehåll

Verksamhet

Historik

- Kockums under 1800-talet
- Strukturomvandling
- Expansion, tillbakagång och ägarbyte
- Tyska ägare
- Saab Kockums

Se också

Källor

- Noter

Vidare läsning

Externa länkar

Verksamhet

Kockums är sedan juni 2014 ett av Saab AB helägt dotterbolag^[1] All nybyggnad sker numera i Karlskrona (Karlskronavarvet, sedan 1989 ingående i Kockums AB) då tillverkningen i Malmö upphörde 1998.^[2] Den civila fartygsproduktionen i Malmö upphörde 1987. År 2007 blev man ägare till delar av det som tidigare var Försvarets Marinverkstäderna på Muskö, utanför Stockholm.^[3]

Historik

Kockums under 1800-talet

Under 1820-talet etablerade släkten Kockum sig som handels- och industriidkare i Malmö. Frans Henrik Kockum byggde upp en stor förmögenhet genom satsning på tobaksfabrikation. Tack vare detta kunde han år 1840 etablera en mekanisk verkstad (Kockums Mekaniska Werkstad, aktiebolag 1866) som inledningsvis främst tillverkade lantbruksredskap, bränneriapparater, spisar, lokomobiler, äggkläckningsmaskiner, spottkoppar, ugnar och massor av olika gjutna detaljer samt från 1859 även järnvägsvagnar. Denna verkstad var belägen i Södra Förstaden, i området kring nuvarande Davidshallstorg.

Den första järnvägsvagnen levererades 1859, den första sovrvagnen 1877, den första boggievagnen 1885 och den första restaurangvagnen 1896.^[4]

Saab Kockums AB

Skylten på Kockums huvudbyggnad i Malmö.

Typ	Publikt aktiebolag
Huvudkontor	Malmö
Bransch	Varvsindustri
Historia	
Grundat	1840
Uppköpt av	Saab AB 2014
Gick upp i	Kockums Mekaniska Verkstad i Svenska Varv AB 1979
Struktur	
Moderbolag	Saab AB
Dotterbolag	Dockstavarvet
Övrigt	
Webbplats	kockums.se (http://www.kockums.se/)

Kockum köpte 1849 *Kallinge kvarn* i Ronneby socken tillsammans med två kompanjoner. Där anlades ett kopparverk. Kompanjonerna köptes ut 1852 och företaget utvidgades under det kommande årtiondet. 1858 omlades driften till ett järn- och plåtvalsverk och året därpå startades en klippspikfabrik och ett stansverk. Ur det senare växte *Kockums Jernverks AB*, som bildades 1875. Det hade sin grund i olika järnbruk i Blekinge och Småland.^[5]

År 1870 anlades också ett skeppsvarv i anslutning till Malmö hamn, dit så småningom all verksamhet flyttades. Familjen ägde även ett tegelbruk i Lomma, vilket senare kom utvecklas till det 1871 bildade *Skånska Cement AB*. 1904 härjades verkstaden i Södra Förstaden av en häftig brand. De boende i Malmö oroades. Redan några dagar efter branden hemställde ett stort antal närboende till stadens myndigheter att verkstadsområdet i Södra Förstaden skulle flyttas till Kockums område i hamnen och sammanlänkas med varvsverksamheten. Så skedde också. 1908 köpte bolaget, av staden, ett område i hamnen så att Kockums totala yta därefter uppgick till 79 000 m². 1913 var all verksamhet koncentrerad till varvet. Kockums första verkstadsområde hade legat söder om Malmös centrum. När flytten av verkstäderna till Malmös hamn var genomförd kring 1913 valde bolaget att riva hela verkstadsområdet och ersätta detta med bostadsområdet Davidshall, ett utmärkt exempel på 1920-talets arkitektur.

Strukturomvandling

Under åren fram till första världskriget genomfördes en strukturomvandling vid de Kockumägda företagen. *Kockums Mekaniska Verkstads AB* i Malmö koncentrerades kring tillverkningen av fartyg, järnvägsvagnar och broar, medan *Kockums Jernverk och Emaljerverk* (med verksamhet i främst Kallinge och Ronneby) specialiserades på stål, stålprodukter, galvanisering och emaljerade varor.

Varvsrörelsen, liksom brotillverkningen, kom expandera kraftigt efter första världskriget. Under perioden 1899-1913 nybyggdes endast 16 fartyg, varav sju för statens räkning, nämligen pansarbåtarna *Tapperheten* och *Manligheten*, jagarna *Vale*, *Munin*, *Vidar*, *Ragnar* samt ångfärjan *Malmö*. Därefter hade varvet ständiga framgångar. Till marinen levererades pansarskeppet *Gustav V*, jagarna *Ehrensköld* och *Klas Horn*, statsisbrytaren *Ymer*, ett 25-tal ubåtar och ett tiotal motortorpedbåtar. Man byggde ett stort antal tankbåtar från år 1927. Varvet var en föregångare på svetsningens område. Man fortsatte även att tillverka järnvägsvagnar, broar, lyftkranar, sockerbruksmaskiner och ångpannor.^[5]

Under 1950- och 1960-talen hade varvsverksamheten i Malmö växt till ett av de största i världen, med tillverkning framför allt av stora lastfartyg. 1952 och 1953 levererade Kockum mest tonnage av alla varv i hela världen. Parallellt med fartygstillverkningen drevs även en viss rederirörelse. Efter förvärvet av *AB Landsverk* 1948 utvecklades även övrig verkstadsindustri vid Kockums Mekaniska Verkstad.

Expansion, tillbakagång och ägarbyte

Expansionen fortsatte fram till mitten av 1970-talet, då ekonomiska problem gjorde att verksamheterna vid bland annat Kockums Jernverk avvecklades eller såldes. Kockums Mekaniska Verkstads AB (från 1977 Kockums AB) började även omstrukturera sin verksamhet, men till följd av lönsamhetsproblem och dåliga framtidsutsikter övertogs företaget 1979 av statliga Svenska Varv AB. Efter att den civila fartygsproduktionen lagts ned 1987 inriktade man sig på tillverkning av militära fartyg. 1989 gick Kockums AB under sitt eget namn samman med Karlskronavarvet AB.

Sjösättning vid Kockums Mekaniska Verkstad av den norska tankern *Vestalis* 1962.

Vy över varvsområdet i Malmö med portalkranen (*Kockumskranen*) ovanför dockan. Foto från mitten av 1970-talet.

Sjösättning av ubåten RSS Archer 2008 vid Kockums i Karlskrona.

Tyska ägare

År 1999 övergick ägandet till den tyska HDW-koncernen (Howaldtswerke Deutsche Werft AG). Kockums satsning på ny teknik de senaste åren har visat sig framgångsrik, bland annat inom undervattenssteknologin och i utvecklingen av fartyg i smygteknik. Kockumsföretagen omsatte 2002/2003 cirka 1,5 miljarder kronor och hade 1 200 anställda i Sverige. År 2004 var omsättningen cirka 1,2 miljarder kr. Kockums ingick i ThyssenKrupp Marine Systems från 2005. Verksamheten utökades 2007 sedan Kockums blev ägare till delar av Försvarsmaktens marina underhållsverkstäder på Muskö örlogsbas utanför Stockholm. Den 1 juni 2013 bytte Kockums AB namn till ThyssenKrupp Marine Systems AB (TKMS).

Ubåt av Södermanlandsklass.

Saab Kockums

I slutet av juni 2014 avslutades förhandlingar mellan Saab AB och de tyska ägarna, vilket ledde till att ThyssenKrupp Marine Systems AB togs över av Saab. Affären var värd 340 miljoner kronor men måste godkännas av svenska och tyska myndigheter.^[6] Den 22 juli 2014 meddelade Saab att man slutfört förvärvet av Thyssen Krupp Marine Systems. Företaget ingår i Saabs affärsområde Security and Defence Solutions och fick namnet Saab Kockums AB, med verksamhet i Malmö, Karlskrona och Musköbasen.^[7]

I slutet av juni 2015 flyttades Malmö-kontoret från Gängtappen på Stora Varvsgatan 11, där kontoret funnits sedan 1958, ett kvarter närmare klaffbron till Isbergs gata 2.

Nybyggnadshallen vid Kockums Karlskronavarvet.

Se också

- Dockstavarvet
- Karlskronavarvet
- Kockumskranen
- Kockumshuset
- AB Landsverk, Kockum-Landsverk AB från 1968

Källor

Noter

- ↑ Svd.se 29 juni 2014: *Saabs köp av Kockums oväntat billigt* (http://www.svd.se/naringsliv/nyheter/saabs-kop-av-kockums-ovantat-billigt_3701894.svd), läst 2 juli 2014
- ↑ Artikel från Arkitektkopia (https://web.archive.org/web/20100824113538/http://ark.arkitektkopia.se/News.aspx?r_id=11642)
- ↑ Artikel hos Blekinge Läns Tidning ([http://blt.se/nyheter/karlskrona/kockums-vill-satta-fart-pa-musko\(988774\).gm](http://blt.se/nyheter/karlskrona/kockums-vill-satta-fart-pa-musko(988774).gm))
- ↑ Carlquist, Gunnar, red (1933). *Svensk uppslagsbok. Bd 15*. Malmö: Svensk Uppslagsbok AB. sid. 705
- ↑ [a b] Gegerfelt, Erik Wilhelm von (1945). *Svenska storföretag: kort historik över deras tillkomst och utveckling. D. 1*. Stockholm: Seelig i distr. sid. 119-138. Libris 8205760 (<http://libris.kb.se/bib/8205760>)
- ↑ ”Klart att Saab köper Kockums” (http://www.nyteknik.se/nyheter/fordon_motor/fartyg/article3835108.ece) (Ny Teknik). *nyteknik.se*. http://www.nyteknik.se/nyheter/fordon_motor/fartyg/article3835108.ece. Läst 30 juni 2014.
- ↑ ”Saabs köp av Kockums klart” (http://www.svd.se/naringsliv/nyheter/saabs-kop-av-kockums-klart_3767002.svd) (Svenska Dagbladet). *svd.se*. http://www.svd.se/naringsliv/nyheter/saabs-kop-av-kockums-klart_3767002.svd. Läst 22 juli 2014.

Vidare läsning

- Kockum-information: tidskrift för de anställda vid Kockums mekaniska verkstads AB, Malmö*. Malmö: Kockums mekaniska verkstads AB. 1958-1975. Libris 3417204 (<http://libris.kb.se/bib/3417204>)
- Från nagelapor och kölsträckning till CAD och sektionsbygge: en bok om ubåtar från Kockums*. Malmö: Kockums. 1988. Libris

[7678108 \(http://libris.kb.se/bib/7678108\)](http://libris.kb.se/bib/7678108). ISBN 91-7970-247-3

- (på eng) *Kockums mekaniska verkstads AB*. Malmö: Gumaelius. 1965. Libris 10228013 (<http://libris.kb.se/bib/10228013>)
- Seth Carl-Eduard von, red (1940). *Kockums mekaniska verkstads AB. Malmö 1840-1940*. Malmö. Libris 28113 (<http://libris.kb.se/bib/28113>)
- Kockums mekaniska verkstads aktiebolag*. Malmö. 1961. Libris 11631613 (<http://libris.kb.se/bib/11631613>)
- Gräv där du står-cirkel (Kockums); Salomonsson Karin etnolog (1986). *"Kockumsknogaren"*. Malmö: Kockums verkstadsklubb. Libris 7667098 (<http://libris.kb.se/bib/7667098>). ISBN 91-7810-649-4 (inb.)
- Lundin, Johan A. (2007). *Malmö industristaden: Addo, Cementa, Ljungmans, Kockums*. Malmö museers e-skrifter, 1651-9795 ; 5. Malmö: Malmö museer. Libris 11876888 (<http://libris.kb.se/bib/11876888>)
- Ohlström, Bo (1970). *Kockumsrapporten: om orsaker till missnöje bland varvsarbetare : rapport från en undersökning vid skrovavdelningen på Kockums, Malmö 1969*. Insyn i arbetsmiljön, 99-0109412-7. Stockholm: Prisma i samarbete med Landsorganisationen i Sverige. Libris 8079521 (<http://libris.kb.se/bib/8079521>)
- Nilsson, Bo (2003). "Vårt arv - vårt Kockumsvarv". *Elbogen (Årsskrift)* 2002,: sid. 113-133 : ill.. 1102-2892. ISSN 1102-2892 (<http://worldcat.org/issn/1102-2892>). Libris 9546431 (<http://libris.kb.se/bib/9546431>)

Externa länkar

-
- Wikimedia Commons har media som rör Saab Kockums.
- Saab Kockumns webbplats (<http://www.kockums.se/>)

Auktoritetsdata

• WorldCat (<https://www.worldcat.org/identities/lccn-no93-019729>) • LCCN: no93019729 (<http://id.loc.gov/authorities/names/no93019729>) • ISNI: 0000 0001 0665 2227 (<http://isni.org/0000000106652227>) • KulturNav: 8083e43f-da88-411e-b623-e1527f7c2380 (<http://kulturnav.org/8083e43f-da88-411e-b623-e1527f7c2380>)

Hämtad från "https://sv.wikipedia.org/w/index.php?title=Saab_Kockums&oldid=45459427"

Sidan redigerades senast den 23 april 2019 kl. 14.48.

Wikipedias text är tillgänglig under licensen Creative Commons Erkännande-dela-lika 3.0 Unported. För bilder, se respektive bildsida (klicka på bilden). Se vidare Wikipedia:Upphovsrätt och användarvillkor.